

Hitt frekasta orðaskiftið í grönlandsmálinum.

Hin slitnaða stórmannagreiþan: Chr. Holm-Jacobsen — Jóannes bóndi Patursson leggjar seg saman aftur í hernað móti at geva Føroya fiskimanni, Føroya fólki fria og óhefta atgongd til í blaðgreinum og á ein hvønn hátt at fáa sínar hugsanir og kærur í grönlandsmálinum ígjøgnum eina av Føroya lögtingi setta miðstöðu inn fyrri ríkisstýrið, ríkisdagsins finansnevnd og allar teir menn, ið hava avgerandi orð at siga í grönlandsmálinum.

Higartil hevur tað tykst at verið soleiðis, at allir partar í Føroyum uttan mun til stalt hava verið samdir í manna-gongdini í grönlandsmálinum. Og millum manna, fiskimanna, skiparanna sum innlim heima-fólkið hevur tað kenst sum eitt hovudstakið til at spreingja ella linka um grönlandstongilin at fáa upplýst og framført allar kærur frá føroyskari síðu fyrri ríkisstýrið og allar menn, sum hava nakað at siga í grönlandsmálinum. Í hesum máli hugsa oll og ynskja oll, at allir tankar skulu fáa orðaljóð á rættum staði.

Samsvarandi hesa fólksins støðu settu formenninir fyrri javnaðarflokkinum og sambands-flokkinum fram á ting uppskot til viðgerðar um, at tað verður givið lögtingsins landsnevnd í hendi at samla tað, sum frá føroyskari síðu kemur fram í grönlandsmálinum, blaðgreinir í andsvarligum bløðum, munn-ligar frásagnir, ið maður ynskir verða fluttar inn fyrri teir hagu o. s. fr. — alt við teim við-merkingum og rættleiðandi for-kláringum, sum landsnevndin er for at geva tilfarinum.

Vit tora at siga, at tað finnst fáir Føroyingar, eingin fiski-maður, sum hevði væntað annað enn, at hetta uppskot varð ein-røtt viðlíkið av tingmonnum. Sum dømi uppá, at so er, kann nevast, at skiparafelagið í Fø-oyum hevur til viðgerðar júst tað sama, sum uppskotið miðar fmóti.

Men hvat hendi?

Upp lupu tveir, Chr. Holm-Jacobsen og Jóannes Patursson við teim ræðuligastu álopum móti uppskotsstillarunum og lögdu teir undir alt íll fyrri upp-skotið. Tað var sum um tað galt lívið at forða fyrri, at Føroya fiskimanna kærur og hugsanir í andsvarligum bløðum, frá andsvarligum monnum í talu og brøvum ólarnað skuldu vinna inn fyrri rétta viðkomandi í grönlandsmálinum. At veita fiskimanninum, hansara inter-essum í hesum størsta máli Føroyinga, ið uppi er, fullar sómdir, fulla viðgerð, óskert orðaljóð á hægsta stað — **tað mátti fyrri alt í verðini ikki henda, rópaðu hesir øðligu hermenn.**

Og tað komst einum fyrri, at tað var ein lívssak hjá teimum, at kærurnar og ynskini hjá fiski-monnum í grönlandsmálinum einans skuldu bróta í størst møguligum óløgum innan oyggja,

uttan at tæna einum fyrri fiski-mannin góðum loysningi av grönlandsmálinum, men skuldu tey í størsta og kraftigasta mun læmja niður allar stuðlar, ið standa forðandi á vegnum fyrri diktaturinum, einstaklingsins harðræðisveldi.

Í hesum hernaði spardu teir ikki at venda málinum øvugt í vón um, at tað skuldi eydnast at fjala yvir teirra sonnu ættan. Men tað miseydnadist fullkomu-liga.

Tað var soleiðis stuttligt at hoyra teir nýta orðini: **sníð-lop, dálkasteyt, forðekt hensigt, forredari móti fiskimanninum fyrri at verja Stauning**, sum um nakar fiskimaður dugur at fata tað ódrýsi, enn at tað at forða hesum upplýsingum at koma fram á rétta stað júst er sníð-lop, dálkasteyt o. s. fr. móti fiskimanninum. Hvørt orð av hesum ókvæmisbriksli rakar allar skiparar, allar fiskimenn, allar Føroyingar allan tann stóra meirluta av Føroyingum, sum ynskja júst tað sama sum uppskotsstillararnir.

Harðari fordøming yvir teirra starv í grönlandsmálinum kann vinnuflokkurin ikki fáa av nokrum, enn henda teirra stóða gevur teim í eygum Føroyinga. Hetta vilja fiskimenn seint gloyma. Tað er verri, enn ta ið á sinni nakrir menn undir fagnað av vinnuflokksblaðnum og líkammonnum vildu avreiða allan stuðul fyrri at vinna sómdir í grönlandsmálinum, sómdir sum vit eiga uppibornar uttan nakra treyt.

2 kvígukálvar

annar 9, hin 7 mánaðar, til sølu.

Hálvdan Mortensen,
Óravík.

Nú hava vit so ofta lisið

í føroyskum bløðum: Verdens bedste og »Verdens fineste Radio»; men hvat hava vit høyrð hesar seinasta dagarnar: Ýl og aftur ýl!

Við sveitsisku móttakarunum fylgja eingir ónótar; teir yla aldri, eru klárir og tyðuligir, tónsterkir og veikir eftir vild, hava magisk eygu og hóp av senderastøðum við bylgjulongd-um frá 16 til 2000 m.

Modell 39 við 6 rørum kosta 280 kr.

Ein og hvør er væl komin at siggja og hoyra hesar móttakarar og semja um kor hjá

N. A. Eidesgaard.

FÆROSK MARGARINE VITA NR. 1.

Vitaminiseret.

er fremstillet af de bedste Raastoffer.

Havnar

handverksmeistarafelag

byrjar hin tekniska skúlan aftur tann 1. november komandi úti á navigatiónsskúlanum.

Umframt læringar, hvørs skylda tað er at sokja skúlan, hava aðrir handverkarar eisini atgongd.

Teir, ið ætla sær at sokja skúlan, vendi sær til **Z. Sørensen**, telefon 289.

Lýsisáttmálin hjá fiskimonnum við reið-ararnar er út av lagi ringur.

Hann má verða broyttur.

Í fjor var gjordur sáttmáli millum reiðararnar og fiski-menninar viðvíkjandi fiski-mannsins parti av lýsinum.

Eg var við tað sama, eg frætti, hvussu hesin sáttmáli var, greiður yvir, at hann dugdi einki, og at fiskimenninir høvdu verið við undirlutan í sáttmálatínging-unum. Tessverri hevur árið í ár givið mær allan rættin. Har ið fiskimenninir, um teir høvdu sáttmála um 35 % av lýsinum sum at fiskinum, vildu fingið 100—125 kr., hava teir í ár við galdandi sáttmála bert fingið 25 kr.

Hetta er eitt óskil. Her má broytast. Fiskimenninir hava so tyðiliga verið við undirlutan í hesum samráðingum. Teir megu nú, tá ið sáttmálasamráðingar takast upp aftur, royna at taka tað mista aftur, so tað av sonnum kann sigast, at teir fáa tann teimum veruliga tilkomandi part av lýsinum.

Eg skal her lova mær at seta fram uppskot til viðgerðar á samráðingarfundi millum reiðararnar og fiskimannafelag-ini:

Fiskimenninir fáa 35 % og reiðararnir 65 % av fiskinum.

Tað er tí rímligt, at tað sama verður tilfellið, tá ið talan er um byti av lýsivinninginum millum fiskimenninir og reið-ararnar.

Reiðararnir rinda og halda smeltarið, eins og teir rinda og halda skipið. Teirra partur av lýsinum eigur tí at vera somu procentur, sum teir fáa av fiskinum.

Tað er kanska rímligt, at smeltariútreiðslurnar fara forloðs frá. Nú er tað vist soleiðis, at onkur av manningini hevur smelttingina í hondum fyrri eina vissa samsýning. Hetta kann rímligt í mongum haldað fram við. Men mær tykir, smeltting av lýsinum kundi skipast eina best við, at hon varð givin í hendurnar á maskinpassarum fyrri eina samsýning av t. d. 5 kr. av tunnuni.

Ein lýsikontakt sum henda vildi givið fiskimanninum ein

fittan stuðul. Fiskar ein slupp t. d. so nógv, at livurin ger út til einar 60 tunnur, vilja fiski-menninir fáa 21 tunnur, um eina tunnuna til mannin.

Sum prísirnin uppá lýsi hava verið, kann ein rokna við, at nettofortjenastan uppá lýsitunn-una kemur at liggja um 100 kr.

Klakksvík, 25. okt. 1938.

J. P. Klein.

Rættleiðing.

Av tí at skeiv fjóndi eru komin at ganga um tingmanna, særliga P. M. Dams og J. P. Davidsens lut í prísinum á grindini í Hvalbæ og »Smirile» ferð við Havnarmonnum og Sandoyarmonnum til hesa grind, verður hervið sagt frá, hvussu landið liggur í hesum fori:

Grindabøð komu úr Suðuroy frá einari grind á Tvøroyri uppá 250 hvalir og aðrir í Hvalbæ uppá 6—800 hvalir.

Av tí at Sandoyggin átti »Smirile» friggjadagin, reisti um-bødsmaðurin fyrri Sandoyinna sum limur í figgarnevndini spurningin um at lata »Smirile» hóskvöldið fara til Suðuroyar í grindina og taka Sandoyar-menn, ið vildu fara suður, við sær á Skálavík. »Smirile» kom so at vera í Hvalbæ friggjadagin í staðin fyrri at sigla kring Sand-oyinna henda dag.

»Smirile» fór so suður.

Vegna óveður slapp eingin á land í Hvalbæ um náttina uttan sýslumaðurin og nakrir fáir aðrir, tað kom bara ein bátur um borð. Hinir — har innlim J. P. Davidsen og P. M. Dam — máttu liggja umborð til morgunin eftir.

Tá ið J. P. Davidsen og P. M. Dam komu í land, mottu teir monnum, sum longu høvdu keypt grind undirhonds fyrri 4 kr. skinnið. Tað var metingar-prisurin, hevði sýslumaðurin sagt, og segði hann seg ikki at kunna selja grind undirhanda niðan fyrri metingarprisin, sær-

liga tá ið skoðin var so stórur sum 1900 kr.

Hetta prógvar til fullnær, at hvorki J. P. Davidsen, P. M. Dam ella nakar lögtingsmaður sum lögtingsmaður hevur haft ta minsta ávirkan á grind-keypsprisin.

Menn vildu hava »Smirile» at bíða til auktiðnin hevði verið. Men ávarandi søgdu, at tað kundi ikki lata seg gera av tí, at »Smirile» var noyddur at náa rutuna til uttanlandspostin leygardagin. Harvið var einki at gera.

At »Leivur Óssursson» fór til Hvalbiar, komst av, at tað leygarmorgunin komu boð um, at fleiri hundarð hvalir lógu eftir á sandinum og vildu spillast, um ikki onkur tók sær av teim. Hetta helt P. M. Dam og fleiri við honum ikki kundi forsvarast, ífall nakað kundi gerast fyrri at bjarga hesum góða mati óspiltum til hólis, og varð tí trolarin sendur til Hvalbiar í teirri ættan at forá fólki, ið onga grind hevði fingið, bíligan dogurðamat. Hetta tiltak eigur so stalt ikki at verða tíkið ódrýsi enn sum ein vælviljað handling móti fólki og ein roynd at bjarga virðisfullum mati frá at spillast.

Tíbetur eydnaðist tað at bjarga meginpartinum av grindini í fullgóðum skili og fáa hana av-setta. Tað bleiv tí ikki tørvur á at ferma trolarin við grind norður um fjorð.

Hvør hevur vunnið?

Fyrirverandi sjálfstýrismaðurin Jóannes bóndi Patursson sigur, at sambandstakin hevur vunnið í stórum síðani 1906.

Poul Niclasen, landstingsmaður, avsaðnar helta og vil heldur halda, at tað er gioggið hin vegin.

Vit referera:

Jóannes bóndi Patursson:

... Aftaná hesa longu stríðs-tíð hevur sambandið etið seg sterkari og sterkari, og sjálfstýrið hevur otað seg longri og longri eftir hali (Andrass Sámals-son nikkar). . . .

Poul Niclasen:

... Hatta passir ikki, sum Patursson sigur. Tað er ikki blivið meiri samband. Tað kann kanska sigast, at staturin vegna ter ringu tíðirnar hevur styðjað og latið meira til eitt og annað her á landi nú enn áður. Men vit hava líka nógv og meira at siga nú enn fyrr. . . .

Lýsing.

Tað verður her gjørt kunnigt, at tann av býráðnum samtykta figgarættan lyvir inntokur og útreiðslur hjá kommununi, havnini og elektricitetsverkinum fyrri árið 1939 er til skjals á býráðsskriv-stovu nr. 29. oktober til 12. november 1938 frá kl. 12—14.

Tórshavnar býráð, 28. okt. 1938.